

311. Pécs, Dóm tér

(Baranya megye) Kö

2004. október 11-én vízműárok régészeti megfigyelésekor a Püspöki Palota DK-i sarkánál feltételezhetően a középkori várfal déli részének K-Ny-i irányú föld alatti maradványát találtuk meg. A fal homokos habarcsú mészkövekből áll. Tárgyi leletet nem találtunk.

Munkatársak: Kárpáti Gábor, Sümeghy Gyöngyvér régészek.

GÁBOR OLIVÉR

312. Pécs, Kazinczy utca 14.

(Baranya megye) Tő

2004. szeptember 7–9. között építkezést megelőző próbakutatást végeztem a dzsámi telkén.

1. árok: Az udvar K-i felében húzott É-D-i irányú árokkal elsősorban a dzsámi déli falának alapozását akartam megkeresni. Nem sokkal a mai felszín alatt egy 2 m széles, erős mészhabarcsba rakott kőfalat találtunk. Az alapfal közel párhuzamos a dzsámi ma is álló É-i falával, így feltehetően a keresett déli fal került itt elő. Az árok É-i részén a dzsámi alatti kéregpincét a mélypincével összekötő lépcső boltozatának tetejéig mélyítettük. A lejárót a földbe vájták, így a felette lévő rétegek nem pusztultak el. A dzsámi padlószintjét ennek ellenére sem sikerült meghatározni. A dzsámit egy kemény, sötétbarna, illetve barnásfekete rétegre alapozták; ez volt az építéskori felszín. A dzsámi alapfalától délre lévő rétegeket a modernkori beavatkozások teljesen átforgatták, így azok régészetileg nem értékelhetők.

2. árok: Az árkot megközelítően az udvar K-Ny-i tengelyében jelöltem ki. Az árok K-i végében a várakozásoknak megfelelően találtunk egy falalapozást. Az alapozásnak mindhárom – az árokba eső – oldala szabályos, függőleges falsíkban végződött; vagyis a fal Ny-i, D-i és a K-i oldalához nem kapcsolódott további fal. Az árokban talált alapozást minden bizonnyal a dzsámi Ny-i oldalához kapcsolódó épület Ny-i falával azonosíthatjuk. A fal déli és Ny-i végén egyértelmű alapozási padkát lehet megfigyelni. A K-i oldalon viszont, egy téгла széles vendégfalat találtunk. Az árok É-i és D-i oldalának rétegsora jelentős mértékben különbözik egymástól. A különbség oka elsősorban az utóbbi évtizedek során beásott, majd később sárga homokkal feltöltött gödrökből adódik. Az árok K-i felében feltárt alapfalat itt is egy sötét barnásszürke tömör földre alapozták; ez a réteg jelentős mértékben Ny-i irányba lejt. A falalapozástól 8,5 m-re Ny-ra egy nagyméretű gödör feltöltését találtuk meg. A gödröt feltehetően a dzsámi építése után áshatták, leletanyagot nem találtunk, így készítésének pontos korát nem tudjuk. A szürkésbarna, morzsalékos feltöltésben sem találtunk leletanyagot. Ebből két dolog is következik, a beásást nem használták szemétyűjtőnek, másrészt feltöltése egy periódusban, rövid idő alatt történt meg. A gödör betöltésén és a már említett hódoltság kori járósinten is vastag habarcsos köves tör-

meléket találtunk. A törmelék nem fut át az alapfalon, vagyis keletkezésekor a falnak még volt felmenő része. A törmelékréteg 19. századi keletkezését egyértelműen bizonyították a benne talált sárgásbarna, mázas lábas és üvegpalackok töredékei. A habarcsos törmelék feletti vastag, barna, illetve szürke, morzsalékos feltöltés feltehetően a 19. századi pinceépítések utáni tereprendezési, feltöltési munkák során került ide. Talán a pincékből kikerült föld egy részét planírozták itt el. A hét árok Ny-i végén egy nagyméretű 20. századi gödör barnás-vörös színű morzsalékos feltöltését találtuk meg. Az árok mélyítése során 3,5–4 m-es mélységet értünk el. A mélypince boltozata 4,5 m mélyen van. A mélypince boltozatának felszínétől mért mélysége az 1. árokban feltárt szellőzőaknáknál pontosan mérhető volt.

3. árok: A telek Ny-i részén kijelölt É-D-i irányú árok É-i végén egy 20. sz. elején készült téгла emésztőaknát találtunk. Az árok középső részén egy nagyméretű, mély beásást találtunk. A beásás betöltése feltehetően még az utóbbi évtizedekben is megsüllyedt, ezért azt egy vasbeton gerendával hidalták át.

4. árok: A főépület déli végfalával közel párhuzamosan kijelölt árokban arról szerettem volna tájékozódni, hogy erre a részre is kiterjedt-e az írott forrásokban említett temető. A felszínétől mért 220 cm mélyen találtuk meg a közel É-D-i tájolású, nyújtott csontvázas temetkezéseket. A sírokban leletanyagot nem találtunk. A síroknak csak az árokba eső szakaszát tártuk fel, majd dokumentálás után visszatemettük őket.

GERE LÁSZLÓ

313. Pécs, Rákóczi utca 67.

(Baranya megye) Kö

2004. június 2–24. között próbafeltárást végeztünk a területen (hrs.: 17417/1). Itt húzódott – a 19. században járósintig lebontott – várfal K-Ny-i irányú szakasza.

Az 1. számú árokkal a Tímár utcában észlelhető DNy-ÉK irányú törésvonalat követtük 18 m hosszúságban. A recens feltöltés alatt humuszos barna feltöltés volt középkori és újkori cserepekkel. A várfal építésével egykorú 3. rétegből kevés 14–15. századi edénytöredék került elő. A 4. réteg az érintetlen holocén Mecsek-hordalék. Az árok Ny-i végében érintettük a várfal alapjait. A várfal helyi tört mészkőből épült, középezen gazdag habarcsba ágyazva.

A 2. számú árokkal a várfal nyomvonalát követtük. A várfal itt nem követi a Tímár utcában észlelt iránytörést, szélessége 116–120 cm. A Haüy térképen jelzett paliszád vagy földbástya építmény a szomszédos Rákóczi utca 69.–Felsőmalom utca 24. sz. telken helyezkedhet el. A várfal É-i és D-i oldalán mélyített kutató-árokkal megállapítható volt, hogy a fal külső oldalán 30–40 cm magasságban helyenként megmaradt a felmenő fal. Az alapozási árok 5–10 cm-rel volt szélesebb a felmenő falnál. Az É-D irányú, a várfalra merőleges kutatóárokokkal a külső árok mélységét állapítottuk